

О.А. Лихолат, д-р біол. наук, проф. (АМСУ, Дніпропетровськ)
О.В. Вишнікіна, канд. хім. наук, доц. (АМСУ, Дніпропетровськ)
Є.М. Романенко (АМСУ, Дніпропетровськ)

АНАЛІЗ РИНКУ РИБИ, ІМПОРТОВАНОЇ В УКРАЇНУ

Риба та рибопродукти є одним з найважливіших для світової торгівлі товарів: майже 40 відсотків від загального обсягу світового виробництва рибопродуктів надходить в міжнародну торгівлю. Хімічний склад м'яса риби, що визначає її харчову цінність, характеризується, перш за все, вмістом білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, мінеральних речовин і води, а також наявністю необхідних для людини амінокислот.

Загалом, традиційні бар'єри на шляху торгівлі, такі як тарифи та кількісні обмеження, були значно скорочені в рамках ГАТТ. У середньому тарифи для риби були скорочені до 4,5 відсотків для розвинених і менш ніж 20 відсотків для країн, що розвиваються.

Зі зменшенням традиційних бар'єрів в торгівлі, значення нетарифних бар'єрів виросло. Великі розвинені імпортуєчі країни, включаючи ЄС, створили мережу суворих норм і правил у сфері охорони здоров'я та навколишнього природного середовища (наприклад, захист зникаючих видів). Наприклад, кількість повідомлень СОТ про застосування санітарних та фітосанітарних заходів до рибної продукції подвоїлась з 2000 року.

Аналізуючи український ринок, є очевидним, що більшість рибної продукції є імпортованою. Згідно митної статистики, наведеної ДМСУ за 2011–2012 (01.01.–30.04) рр., маємо наступні дані імпортованої продукції за товарними позиціями 0301 (жива риба) та 0302 (риба свіжа або охолоджена), що наведені у таблицях 1 і 2, відповідно. Але основними «гравцями» на рибному ринку України є країни Південно-Східного регіону.

Натепер, більшість риби, що пропонується українським споживачам торгівельними мережами, є штучно вирощеною у спеціальних рибних господарствах, так званих аквафермах, що дозволяє розширити асортимент рибної продукції. Але ізольований простір і скупченість величезної кількості риби збільшують ризик її захворювань. Для боротьби з цією проблемою виробники додають в корми антибіотики, а воду обробляють пестицидами. Штучно вирощена риба живе в прибережних зонах, які є найбільш

забрудненими. Тому в м'ясі такої риби знаходять підвищену концентрацію діоксанів, важких металів, пестицидів та інших високотоксичних хімічних сполук. Для надання рибі ще більш привабливого споживчого виду (яскравого забарвлення і вираженого рибного запаху) виробники додають до кормів хімічні добавки.

Таблиця 1 – Імпорт живої риби в Україну в 2011–2012 рр.

Період країна	01.01.2011–31.12.2011			період країна	01.01.2012–30.04.2012		
	код країни	вартість (тис. дол)	питома вага		код країни	вартість (тис. дол)	питома вага
Таїланд	THA	124	39.12%	Польща	POL	31	30.1%
Індонезія	IDN	43	13.56%	Шрі-Ланка	LKA	24	23.3%
Японія	JPN	36	11.36%	Таїланд	THA	23	22.3%

Таблиця 2 – Імпорт свіжої або охолодженої риби в Україну в 2011–2012 рр.

Період країна	01.01.2011–31.12.2011			період країна	01.01.2012–30.04.2012		
	код країни	вартість (тис. дол)	питома вага		код країни	вартість	питома вага
Норвегія	NOR	72393	94.4%	Польща	NOR	36073	95.41%
Греція	GRC	2260	2.95%	Шрі-Ланка	LKA	560	1.48%
Італія	ITA	1199	1.56%	Інше	-	-	-

Аналізуючи стан рибного ринку країн пострадянського простору звертає на себе увагу позиція Російської Федерації, яка досить жорстко контролює імпортовану рибну продукцію. Наприклад, протягом останніх років Россільгоспнагляд вводив заборони на ввезення в країну продукції з В'єтнаму, Прибалтики, Китаю, США, Норвегії, Канади й Аргентини до усунення поставщиками порушень російських ветеринарно-санітарних вимог.

Таким чином, штучна продукція є більш доступною у матеріальному плані, що виражається у зменшеній ціні на 25...30%. Розведення риби на аквафермах по-требує приблизно у три рази менше часу, ніж природне дозрівання дикорослої риби, що дає можливість швидше та інтенсивніше оновлювати торговий асортимент. В той же час, можна однозначно стверджувати, що з точки зору екологічності,

безпеки та корисності для здоров'я споживача дикоросла риба є, безумовно, кращим варіантом. Тому уповноважені вітчизняні контролюючі органи повинні проводити постійний контроль якості та безпеки риби та рибної продукції, що надходить в Україну в режимі імпорту, для забезпечення потреб населення якісними та безпечними продуктами харчування, які є необхідними для нормального функціонування організму людини.

О.Є. Шевченко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

С.В. Сорокіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.О. Акмен, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

АНАЛІЗ РИНКУ МАКАРОННИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Макаронні вироби є одним із найбільш поширених та доступних продуктів харчування в Україні і світі. Сьогодні в Україні більше половини загального виробництва макаронних виробів припадає на п'ять найбільших підприємств. ВАТ "Київська макаронна фабрика" (ТМ "КМФ") займає 14% ринку, ЗАТ "Хмельницька макаронна фабрика" і ВАТ "Чернігівська макаронна фабрика" (ТМ "Тая") 10,0 і 11,0% відповідно, (управляюча компанія обох фабрик – ТОВ "Українські макарони"), ВАТ "Сімферопольська макаронна фабрика" (ТМ "Макарові справи") 10% ринку і ЗАТ "Донецька макаронна фабрика" (ТМ "Козачок") 9,0% ринку. Решту 56% ринку виробництва макаронних виробів покривають дрібніші підприємства.

Кількість великих і середніх виробників макаронних виробів в Україні за 2008–2011 рр. збільшилася всього на 1,0%. Кількість дрібних виробників у 2009 р. збільшилася на 4%, порівняно з 2008 р., а у 2010 р. зменшилася на 3,0% і у структурі українського ринку макаронних виробів становила 13,0%. З 2003 по 2009 рр. виробництво всіх видів макаронних виробів збільшилося від 172 до 184 тис. т, тобто на 12 тис. т, або в 1,07 раз. Найбільшу частку макаронних виробів в Україні за період, що аналізується, було вироблено у 2007 р. – 217 тис. т, найменше у 2004 р. – 167 тис. т, що пояснюється нестабільністю на ринку зерна і борошна. У 2005–2007 рр. виробництво макаронних виробів зменшилося до 206, 216 і 217 тис. т і було забезпечено стабілізацією закупівельних цін на борошно, модернізацією технологічних ліній, запуском нових потужностей. Згідно з офіційною статистикою, у 2010 р. спостерігалася тенденція до